

Abstrakt

Předmětem této rigorózní práce jsou odklony v trestním řízení vycházející z principů restorativní justice, tj. odklony v tzv. užším smyslu, které jsou spojeny s určitým výchovným působením na osobu obviněného.

Práce je mimo úvod a závěr strukturována do čtyř základních částí, přičemž popisu jednotlivých odklonů předchází historický exkurz popisující zločin a trest a vývoj práva a spravedlnosti, resp. následují návrhy de lege ferenda, formulované na základě výsledků realizovaného výzkumu.

První část je zaměřena na popis zločinu v lidské společnosti od jejích prvopočátků, kdy počal být vytvářen určitý systém obranných mechanismů (sankcí) určených k její obraně před jednáním narušujícím její fungování a pospolitost. Jsou zde diskutovány absolutní a relativní teorie trestu, resp. odplatná a regulativní funkce trestu, pojem termínu zločin ve vztahu k juristickému a sociologickému pojetí kriminality. Dále tato kapitola přináší úvahu nad pojmy právo a spravedlnost, přičemž nastiňuje marnost hledání absolutní spravedlnosti, na jejímž základě by se jakékoli jednání dalo hodnotit jako spravedlivé či nespravedlivé a vědecký úhel pohledu na kriminalitu, který přináší poznání, že zločin je za určitých okolností schopen spáchat kdokoli z nás.

V druhé části jsou představeny principy restorativní justice, vycházející z toho, že trestný čin není pouhým porušením veřejného zájmu a útokem na stát, ale že se jedná zejména o konflikt mezi pachatelem trestného činu a obětí (poškozeným), a systém trestněprávních alternativ uplatňovaných v České republice, přičemž je zde na pozadí předešlého textu zdůvodněn smysl existence trestněprávních alternativ, resp. odklonů.

Třetí část se zaměřuje de lege lata na popis odklonů spojených s výchovným působením, tzv. odklony v užším smyslu, přičemž v části čtvrté je uvedena statistika jejich reálné aplikace a jsou zde představeny návrhy de lege ferenda, formulované na základě výsledků realizovaného výzkumu, zaměřené na názory státních zástupců ohledně příčin nízké míry jejich praktického využívání.